

Ter gelegenheid van de 750e 'verjaardag' van Amsterdam laat H'ART Museum verschillende facetten zien van het dagelijks leven in de 17e eeuw. De tentoonstelling *Van Rembrandt tot Vermeer*, meesterwerken van The Leiden Collection laat grote kunstenaars uit de Nederlandse geschiedenis het leven komen. Dat varieert van in de alledaagse realiteit tot in de beslotenheid van thuis. Behalve werken van Rembrandt van Rijn en Johannes Vermeer zijn er ook doeken, groot en klein, te zien van bekende meesters als Frans Hals, Jan Steen en Ferdinand Bol. Maar ook minder bekenden als Maria Schalcken, Caspar Netscher en Jacob Ochtervelt.

Anne-Mariken Raukema

Twee jaar geleden was in hetzelfde museum Rembrandt en zijn tijdgenoten te zien, ook met werken uit de Leiden Collectie. Deze verzameling is een van de grootste en belangrijkste privécollecties Nederlandse 17e-eeuwse kunst ter wereld. De Frans-Amerikaanse ondernemer Thomas S. Kaplan en zijn vrouw Daphne Recanati Kaplan bouwden deze collectie op vanaf 2003. Behalve handelaar in grondstoffen (goud, zilver, platina en koolwaterstoffen) is Kaplan ook filantroop, natuurbeschermer en dus verzamelaar van 17^e-eeuwse meesters. De eerste aankoop was Rembrandts *Studie van vrouw met witte kap*, uit 1640.

Er zouden er nog heel veel volgen; van de hele collectie hangen er nu 75 in het museum aan de Amstel. De eerste keer dat Kaplan werken uit zijn collectie tentoonstelde was in 2017, in het Louvre in Parijs. Als kleine jongen van zes in New York zag hij zijn eerste Rembrandt en ging die vanaf dat moment elk weekend met zijn moeder zien.

Jongvolwassen mocht hij van zijn ouders hun vakantiebestemming kiezen en dat werd natuurlijk Amsterdam, de stad die Rembrandt groot maakte.

Invloeden

Anders dan velen denken reikte de arm van Rembrandt verder dan die van vele anderen. Nazaten als Goya en Turner, maar ook schilders van vele generaties na hem, zoals de modernisten met Picasso voorop, hebben allemaal gezegd te zijn beïnvloed door Rembrandt.

Als een van de eersten maakte hij vol trots en enige bravoure schilderijen en niet alleen zijn eigen imago versterkten. Maar dat van de geportretteerden, niet zelden de elite en collega's. Ook het dagelijks leven, zoals het genieten van eten, drinken, lezen en muziek maken, de levendige jeugd, gerimpeld oud worden of pronken met je rijkdom. Deze rijkdom aan thema's vond tijdens en vooral na zijn leven grote navolging.

Rembrandt, Oude man met baard

Achttien Rembrandts en een Vermeer

Een privécollectie als deze krijg je normaal gesproken niet zomaar te zien. Bijzonder is ook dat de verzamelaars speciaal voor deze tentoonstelling *alle* Rembrandts uitlenen: Zeventien schilderijen en één tekening. In totaal dus achttien Rembrandts die voor het eerst samen worden getoond. Daarnaast is The Leiden Collection de enige particuliere collectie ter wereld die in het bezit is van een schilderij van Johannes Vermeer. Het werk, *Jonge vrouw aan het virginaal* (1670-75) was eerder te zien in de Vermeer-tentoonstelling in Amsterdam, twee jaar geleden in het Rijksmuseum. (Een virginaal is een soort klavecimbel.) Voor deze tentoonstelling is de Vermeer speciaal gerestaureerd en voorzien van een 'nieuwe' 17^e-eeuwse lijst.

Twee kleine zelfportretjes van Frans van Mieris.

Het leven in de 17de eeuw

Aan de hand van twaalf thema's geven de 75 kunstwerken, vooral portretten, van 27 kunstenaars een goed beeld van het stadse leven in 17de eeuw. Beneden, waar de zaalmuren in veel schakeringen van roze tot dieprood zijn, worden de thema's 'Amsterdammers door de ogen van Rembrandt', 'Rembrandt portretteert de Amsterdamse elite', 'Ontmoet de kunstenaars', 'Mode en identiteit', 'Karakters en expressie' en 'Voedsel en handel' uitgewerkt.

Jan Lievens, Kaartspelers, in het midden Rembrandt.

Op de verdieping erboven zijn de wanden vele schakeringen blauw en lopen de thema's 'De moraal van het verhaal', 'Geloof', 'Kennis en wijsheid', 'Jeugd', 'Ouderdom' en 'Vrije tijd' door. Alle twaalf thema's worden ingeleid met een duidelijke zaaltekst en bij elk van de werken een heldere toelichting. Bijzonder zijn de doeken waarop Rembrandt zijn jongere collega Jan Lievens portretteert in een groepje zangers en andersom eert Lievens zijn collega in een ander groepje kaartspelers.

Vrouwen in beeld

In de tentoonstelling zijn relatief veel vrouwen te zien: van high societydames en historische figuren tot zakenvrouwen en vrouwen in alledaagse scènes. Uitzonderlijk is het schilderij van Maria Schalcken, een van de weinige bekende vrouwelijke kunstenaars van haar tijd. Zij excelleerde in het vastleggen van subtiele intieme scènes die doordrongen zijn van verfijnde elegantie. Haar werken werden lange tijd toegeschreven aan haar broer Godfried, maar onderzoek wees anders uit. We weten helaas maar weinig over haar, maar zelfs al zijn er niet meer dan een paar werken aan Schalcken toegeschreven, haar vakkundigheid wordt als onbetwist beschouwd.

Rembrandt, portret van Petronella Buys.

Van Rembrandt tot Vermeer is een tentoonstelling waar je niet genoeg van kunt krijgen. De enorme blow-ups die van enkele schilderijen zijn gemaakt maken nog maar eens duidelijk hoe gedetailleerd en met welke hoeveelheid vakmanschap de schilderijen zijn gemaakt. Voor elk van de 75 werken zou je zo maar een paar uur uit kunnen trekken. Hetzelfde vakmanschap legden de samenstellers en vormgevers aan de dag. En Museumkaart- en Stadspashouders zijn helemaal in de bonus: zij mogen te allen tijde gratis naar binnen.

Van Rembrandt tot Vermeer. Meesterwerken van The Leiden Collection is te zien tot en met 24 augustus 2025 in H'ART Museum. De catalogus *Kunst en leven in Rembrandts tijd* is te koop voor € 34,95.

Check www.hartmuseum.nl